DOMSTOLENS DOM
7. februar 1985 [1]

I sag 186/83

angående en anmodning, som Kantongerecht, Rotterdam, i medfør af traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Arie Botzen m.fl.

mod

Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco, O. Due og C. Kakouris, dommerne T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

*

1 — Processprog: Nederlandsk.

* efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgerne A. Botzen m.fl. ved advokat S. de Laat,

— sagsøgte Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, under den skriftlige forhandling ved advokaterne A. F. de Savornin Lohman og A. J. Braakman og under den mundtlige forhandling ved advokaterne E. W. J. H. de Liagre Böhl og A. J. Braakman,

— den nederlandske regering, under den skriftlige forhandling ved I. Verkade og under den mundtlige forhandling ved A. Bos som befuldmægtiget, bistået af advokat L. A. D. Keus,

— den danske regering ved L. Mikaelsen som befuldmægtiget,

— den franske regering ved G. Boivineau som befuldmægtiget,

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved M. Beschel som befuldmægtiget, bistået af advokat F. Herbert,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. november 1984,

afsagt følgende

DOM

(»Sagsfremstilling« udelades)

Præmisser

1 Ved dom af 25. august 1983, indgået til Domstolen den 1. september 1983, har Kantongerecht, Rotterdam, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af en række bestemmelser i Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag anlagt af Arie Botzen m.fl. mod Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV

3 Sagsøgerne i hovedsagen var ansat i Rotterdamsche Droogdok Maatshappij Heijplaat BV (herefter benævnt »det tidligere RDM«), som blev erklæret konkurs ved dom af 6. april 1983. For at undgå en fuldstændig opløsning af dette selskab og for at bevare så mange arbejdspladser som muligt, blev der allerede den 30. marts 1983 stiftet et nyt selskab, Rotterdamsche Droogdok Maatschappij BV (herefter benævnt »det nye RDM«).

4 Den 7. april 1983 blev der indgået en aftale mellem det tidligere RDM og det nye RDM. I henhold til denne aftale overtog det nye RDM visse afdelinger i virksomheden, med hele det dér ansatte personale, og overtog desuden en række ansatte fra ikke overførte afdelinger, nemlig fra de almindelige afdelinger og stabsafdelingerne. Derimod blev de øvrige arbejdstagere, herunder sagsøgerne i hovedsagen, afskediget af kuratorerne for det tidligere RDM.

5 Sagsøgerne i hovedsagen var af den opfattelse, at afskedigelsen ikke var gyldig, eftersom de uden videre var trådt i det nye RDM's tjeneste på tidspunktet for overførselen, og de anlagde derfor sag mod selskabet ved Kantongerecht, Rotterdam, med påstand om betaling af forfalden løn fra den 7. april 1983 indtil den dag, hvor arbejdsforholdet bringes til ophør. De har endvidere nedlagt påstand om, at det nye RDM som en foreløbig forholdsregel tilpligtes med virkning fra den 7. april 1983 — subsidiært fra datoen for rettens afgørelse — at betale dem et månedligt beløb svarende til deres løn, samt at RDM tilpligtes at lade dem udføre deres sædvanlige arbejde. Til støtte for deres påstande har de gjort gældende, at den transaktion, der er tale om, må betragtes som en overførsel af en virksomhed eller en del af en virksomhed i den i artiklerne 1639 aa og 1639 bb i den nederlandske Burgerlijk Wetboek forudsatte betydning. Disse artikler er indsat ved lov af 15. maj 1981 med henblik på at gennemføre Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977.

6 Dette direktiv, som er udstedt af Rådet med hjemmel bl.a. i traktatens artikel 100, tilsigter ifølge betragtningerne »beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af ny indehaver især for at sikre varetagelsen af deres rettigheder«. Med henblik herpå bestemmer direktivet i artikel 3, stk. 1, at »overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen... overgår som følge af denne overførsel til erhververen«. Artikel 4, stk. 1, sikrer de berørte arbejdstagere beskyttelse mod afskedigelse foretaget af overdrageren eller erhververen, dog således at »der kan ske afskedigelser af økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, der medfører beskæftigelsesmæssige ændringer«. Desuden pålægger direktivet i artikel 6 overdrageren og erhververen visse forpligtelser til at underrette og konsultere repræsentanterne for de arbejdstagere, som berøres af overførselen. Endelig præciseres det i artikel 7, at direktivet ikke begrænser »medlemsstaternes mulighed for at anvende eller indføre... bestemmelser, som er gunstigere for arbejdstagerne«.

7 Kantongerecht, Rotterdam, som fandt, at afgørelsen afhang af fortolkningen af førnævnte direktiv 77/187, udsatte derfor sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Omfatter artikel 1, stk. 1, i direktiv 77/187/EØF også den situation, at overdrageren af virksomheden er erklæret konkurs eller har opnået 'surséance van betaling' (en af retten meddelt betalingshenstand)?

2) Omfatter det nævnte direktiv også de rettigheder og forpligtelser, der gælder for overdrageren i henhold til de på overførselstidspunktet eksisterende arbejdskontrakter, der er indgået med arbejdstagere, som ikke udelukkende arbejder ved hjælp af investeret kapital, der tilhører den overførte del af virksomheden?

3) Omfatter det nævnte direktiv også de rettigheder og forpligtelser, der gælder for overdrageren i henhold til de på overførselstidspunktet eksisterende arbejdskontrakter, der er indgået med arbejdstagere, som er ansat i en personaleafdeling under virksomheden (f.eks. almindelig driftstjeneste, personalesager osv.), når denne afdeling ganske vist udførte opgaver for den overførte del af virksomheden, men ikke selv er blevet overført?«

Det første spørgsmål

8 Det første spørgsmål svarer til et spørgsmål, som er forelagt i sag 135/83 (Abels), i hvilken der i dag er afsagt dom.

9 I denne dom har Domstolen, hvad angår det nævnte spørgsmål, statueret:

»Artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 finder ikke anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift i en situation, hvor overdrageren er erklæret konkurs, når den pågældende virksomhed eller bedrift er en del af konkursmassen; dette berører dog ikke medlemsstaternes frihed til på egen hånd at anvende direktivets principper på en sådan overførsel. Direktivet finder derimod anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift til en anden indehaver, foretaget inden for rammerne af en procedure såsom 'surséance van betaling' (en af retten meddelt betalingshenstand).«

10 For så vidt angår dommens begrundelse henvises til nævnte dom, der er vedlagt nærværende dom.

Det andet og det tredje spørgsmål

11 Det andet og det tredje spørgsmål drejer sig i det væsentlige om, hvorvidt artikel 3, stk. 1, i direktiv 77/187 skal fortolkes således, at den også omfatter overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen, og som er indgået med

arbejdstagere, som — skønt de ikke er tilknyttet den overførte del af virksomheden — udfører visse opgaver ved hjælp af investeret kapital, der tilhører den overførte del, eller som — selv om de var tilknyttet en administrativ afdeling i virksomheden, der ikke blev overført — udførte visse opgaver til fordel for den overførte del.

12 Direktivets artikel 3, stk. 1, bestemmer: »overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen i henhold til artikel 1, stk. 1, overgår som følge af denne overførsel til erhververen«.

13 I den forbindelse har Rotterdamsche Droogdok Maatschappij gjort gældende, at kun fuldtidsansatte eller næsten fuldtidsansatte arbejdstagere i den overførte del af virksomheden berøres af overførselen af arbejdsforholdet. De arbejdstagere, der udfører delopgaver i forskellige bedrifter eller dele af bedrifter, og de, der hører til det resterende personale, og som arbejder for flere bedrifter eller dele af bedrifter, er ikke omfattet heraf.

14 Derimod mener Kommissionen, at det eneste afgørende kriterium på, om rettigheder og forpligtelser overgår til erhververen, er, om den afdeling, arbejdstagerne var tilknyttet, og som fra et organisatorisk synspunkt dannede rammen om deres arbejdsforhold, overføres eller ej.

15 Kommissionens synspunkt tiltrædes. Arbejdsforholdet er nemlig i alt væsentligt karakteriseret ved den tilknytning, arbejdstageren har til den del af virksomheden eller bedriften, ved hvilken han er placeret for at udøve sit hverv. For at kunne afgøre, om rettigheder og forpligtelser i henhold til et arbejdsforhold i medfør af direktiv 77/187 overgår til erhververen som følge af en overførsel i den i direktivets artikel 1, stk. 1, forudsatte betydning, er det derfor tilstrækkeligt at fastslå, hvilken del af virksomheden eller bedriften den pågældende arbejdstager var ansat i.

16 Det andet og det tredje spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 3, stk. 1, i direktiv 77/187 skal fortolkes således, at den ikke omfatter overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen, og som var indgået med arbejdstagere, som — skønt de ikke var tilknyttet den overførte del af virksomheden — udførte visse opgaver ved hjælp af investeret kapital, der tilhørte den overførte del af virksomheden, eller som var tilknyttet en administrativ afdeling i virksomheden, der ikke blev overført, men udførte visse opgaver til fordel for den overførte del.

Sagens omkostninger

17 De udgifter, der er afholdt af den nederlandske og den danske regering samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af Kantongerecht, Rotterdam, ved dom af 25. august 1983, for ret:

1) Artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 finder ikke anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift i en situation, hvor overdrageren er erklæret konkurs, når den pågældende virksomhed eller bedrift er en del af konkursmassen; dette berører dog ikke medlemsstaternes frihed til på egen hånd at anvende direktivets principper på en sådan overførsel. Direktivet finder derimod anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift til en anden indehaver, foretaget inden for rammerne af en procedure såsom »surséance van betaling« (en af retten meddelt betalingshenstand).

2) Artikel 3, stk. 1, i direktiv 77/187 skal fortolkes således, at den ikke omfatter overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen, og som var indgået med arbejdstagere, som skønt de ikke var tilknyttet den overførte del af virksomheden — udførte visse opgaver ved hjælp af investeret kapital, der tilhørte den overførte del af virksomheden, eller som var tilknyttet en administrativ afdeling i virksomheden, der ikke blev overført, men udførte visse opgaver til fordel for den overførte del.

Mackenzie Stuart Bosco Due Kakouris

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. februar 1985.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident